

В. О. Шимченко
студ. I курсу
спеціальність «Право»
Науковий керівник: к. ю. н., доц. О. В. Байло

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ МЕДИЧНИХ ОГЛЯДІВ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ

Ефективність нормативного забезпечення охорони праці цілком залежить від його розвитку та відповідності встановлених правил сучасному стану суспільних відносин, що зумовлює

необхідність постійного вдосконалення і поліпшення системи охорони праці в умовах сучасного соціально-політичного життя суспільства [1, с. 271].

Об'єктивна необхідність модернізації державної політики у сфері безпеки працівників також посилюється зобов'язаннями України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами [2].

Зміна певних принципів у побудові системи передбачає і зміну об'єкту впливу: заміна термінів «безпека праці» або «охорона праці» на більш сучасну, європейську модель – «безпека працівника».

Питання вдосконалення правового забезпечення охорони праці піднімались у роботах таких учених, як С. А. Андреев, О. В. Батюк, С. Я. Вавженчук, Л. П. Гаращенко, В. М. Гранєвська, О. В. Дмитрук, Ю. Ю. Івчук, І. І. Корякіна, М. О. Лисюк, І. М. Новак, В. Т. Олієвський, Н. В. Романенко, Л. В. Скорик та інші.

Особливу увагу варто приділити висвітленню питань організації медичних оглядів працівників.

Відповідно до статті 49 Конституції України, кожна особа має право на охорону свого здоров'я. Кодексом законів про працю забороняється укладення трудового договору з громадянином, якому за медичним висновком запропонована робота протипоказана за станом здоров'я [3]. Отже, працівник перед працевлаштуванням має пройти медичний огляд, але правові передумови його організації не деталізовано. У статті 17 Закону України «Про охорону праці» передбачено, що роботодавець повинен забезпечити фінансування та організацію проведення попередніх та періодичних медичних оглядів [4, ст. 17]. Проте законодавством не передбачено механізму реалізації проведення медичних оглядів працівників.

На разі, у юридичній літературі не приділяють значної уваги питанню організації медичних оглядів працівників. Вимоги щодо проведення і фінансування медичних оглядів і досі є недостатньо регламентовані. Зокрема, у чинному законодавстві відсутнє визначення терміну «медичний огляд».

Держава висуває підвищені вимоги до проходження медичних оглядів окремих категорій працівників. Так, відповідно до чинного

законодавства, встановлено, що попередні та періодичні медичні огляди працівників окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб, неповнолітніх, учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів та студентів вищих навчальних закладів, інших категорії осіб відповідно до закону є обов'язковим [5, ст. 21].

У 2021 р. на публічне обговорення було винесено проєкт Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі», який покликаний визначити правові, організаційні, економічні та соціальні засади безпеки та здоров'я працівників на роботі в Україні, врегулювати соціально-трудова відносини в цій сфері з метою забезпечення безпечних умов праці, збереження життя і здоров'я працівників та встановити єдиний порядок організації системи управління в цій сфері [2].

Порівнюючи положення проєкту закону та Закону України «Про охорону праці», необхідно відзначити про те, що положення закону охоплюють більше коло питань реалізації права на безпечні та здорові умови праці. Також проєкт закону передбачає визначення ключових термінів і понять, які на сьогодні відсутні.

Проте, у статті 19 Проєкту запроваджується необхідність забезпечити спостереження за станом здоров'я працівника, яке має здійснюватися лікарем або закладом охорони здоров'я з надання первинної медичної допомоги або закладом охорони здоров'я з надання вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги за вибором роботодавця [2].

Проєкти Закону України «Про працю» (2020 р., 2022 р.) не містить положень, які деталізують порядок організації медичних оглядів працівників.

Визначаючи на конституційному рівні життя і здоров'я людини як найважливішу цінність, держава має приділяти більше уваги до процесу визначення стану здоров'я працівників, врегулювання правил проведення медичних оглядів. Не менш важливим кроком від держави, має стати осучаснення та уніфікація національного законодавства в цій площині.

Вважаємо за необхідне в законодавстві України визначити правові ознаки медичного огляду, на основі яких закріпити його

законодавче визначення, передбачити механізм його застосування, визначити строки проходження та закріпити відповідальність роботодавця за допуск до роботи осіб, які не пройшли попереднього медичного огляду, а працівника – від ухилення проходження медичного огляду під час прийняття на роботу. Такі законодавчі зміни мають осучаснити та уніфікувати нормативні акти в цій сфері та привести у відповідність із європейським стандартам.

Список використаної літератури

1. Чернега Р. Т. Концепція правового забезпечення охорони праці в контексті євроінтеграції України : дис. ... д-р юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2019. 408 с.
2. Проект Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» : обговорення проєктів документів. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=8c876ee6-0cbb-4ecf-9585-e7b1d24c1335&title%20=%20ProektZakonuUkrainiproBezpekuTaZdoroviaPratsivnikivNaRoboti> (дата звернення: 09.04.2023).
3. Кодекс законів про працю : Закон № 322-VIII від 10.12.71 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 09.04.2023).
4. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 09.04.2023).
5. Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text> (дата звернення: 09.04.2023).